

Lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Suomen Ekonomit ry

Sisäministeriölle

ASIA: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Suomi on ajautumassa tilanteeseen, jossa joudumme vuosi vuodelta sopeuttamaan julkisia menoja. Suomessa ei ole juurikaan ollut talouskasvua viimeisen 15 vuoden aikana. Osaajista sekä yleisemmin työvoimasta on pulaa ja huoltosuhte heikkenee.

Samanaikaisesti investoinnit kohdentuvat maailmalla maihin, joissa on kasvava työikäinen väestö sekä eritoten kriittinen massa osaamista yhdessä ja samassa paikassa. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, miten EU:n keskeisimpiin teknologioihin linkittyvä puolijohdteollisuuden jättiyritys [ASML uhkasi](#) siirtää tuotantoaan Hollannin ulkopuolelle tiukentuvan maahanmuuttopolitiikan vuoksi.

[Työ- ja elinkeinoministeriö arvioi](#), että pelkästään vuonna 2019 Suomessa jäi syntymättä 65 000 yksityisen sektorin työpaikkaa työvoimapulan vuoksi. Samanaikaisesti Suomessa vuosien 2000–2021 aikana vieraskielisten työllisten määrä on kasvanut 164 000 henkilöllä, kun kotimaisten kielten määrä on tippunut 15 000 henkilöllä. Työperäinen maahanmuutto on siis jo pidempään muodostanut Suomen työllisyyden kasvusta aina vain merkittävämmän osan. Tätä kehitystä on syytä tukea jatkossakin.

Investointien houkuttelun näkökulmasta Suomen on huomattava, että maailmalla käydään erittäin kovaa ja kovenevaa kilpailua kansainvälisestä työvoimasta. Konsultointiyritys [Korn Ferry:n raportin](#) mukaan ennakoidaan 85 miljoonan henkilön globaalia osaajavajetta vuonna 2030. Tämän ennakoidaan merkitsevän yrityksille yhteensä noin 8 500 miljardin euron saamatta jääviä tuloja.

Euroopan väkirikkaat maat ovat huomanneet tämän ja jo reagoineet vanhenevaan väestönsä liittyviin haasteisiin. Siksi useampi Suomelle keskeinen EU-kilpailijamaa aktiivisesti tekee maastaan houkuttelevampaa mm. kansalaissäännöksiä helpottamalla. Saksassa on juuri hyväksytty lain, jossa yleisen asumisajan vaatimus lyhennetään kahdeksasta viiteen vuoteen. Puolassa on jo useamman vuoden ajan myönnetty eniten työperusteisia oleskelulupia EU-maiden ulkopuolisille henkilöille. Ruotsin voimassa oleva kansalaisuuslainsäädäntö nojaa viiden vuoden asumisajan pääsääntöön.

Luonnoksessa esitetyt muutokset heikentävät Suomessa toimivien yritysten kykyä houkutella ja pitää kansainvälistä työvoimaa. Mikäli muutokset toteutetaan, vaikeutuu myös esimerkiksi työvoiman houkuttelu sosiaali- ja terveydenhoitoalalle – korostetusti entisestään kovenevan kansainvälisen rekrytoinnin globaalien kilpailun vuoksi.

Ehdotettujen lainsäädäntömuutosten vaikutukset työvoimapulaan vaikeuttavat entisestään julkistalouden kestävyysvajetta
-> lopputuloksena Suomessa jouduttaneen entisestään leikkaamaan keskeisistä palveluista.

Yleinen asumisaikaedellytys

Suomen Ekonomit pitää yleisen asumisaikaedellytyksen nostamista viidestä kahdeksaan vuoteen haitallisena ja Suomen kansainvälistä kilpailukykyä heikentävänä.

Yleisen asumisaikaedellytyksen säätelyssä tulisi huomioida Suomen kansainvälinen kilpailukyky siten, että se on linjassa Suomen keskeisten kilpailijamaiden, kuten Saksan, kanssa ja että kouluttautuminen ja työn tekeminen vaikuttaisivat vaadittavaan asumisaikaan lyhentävästi. Suomalaisten vientiyritysten kilpailukykyä houkutella ja pitää kansainvälistä työvoimaa ei pidä heikentää.

Asumisaikaedellytyksestä poikkeaminen

Suomen Ekonomit kannattaa luonnoksessa esitettyjä poikkeuksia yleiseen asumisaikaedellytykseen, eikä esityksessä tule poistaa niitä tai säätää ehdotettua pidemmästä asumisajasta. Erityisesti 18 a § asumisaikaedellytyksestä poikkeaminen kielitaitoedellytyksen täytyessä kannustaa Suomeen asettuneita aktiiviseen suomen tai ruotsin kielen opiskeluun, kun tasovaatimus säilytetään nykyisellä tasolla hankkeen toisessa osassa (SM055:00/2023). Tällainen poikkeus kannustaa aktiiviseen suomen ja ruotsin kielen opiskeluun.

Asumisaikaan hyväksyttävät ulkomaanpäivät

Luonnoksessa ehdotetaan, että koko asumisaikana ulkomaanpäiviä saa olla yhteensä enintään vuoden verran, ja sen ylittäviä päiviä ei laskettaisi ulkomaanpäiviä laskettaessa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työssään menestynyttä ja matkustavaa erityisosajaa rangaistaisiin siitä, että tämä on käytettävissä suomalaisen työnantajan hyödyksi.

Suomalaiselle työnantajalle ulkomailla tehty työ ja suomalaiseen tutkintoon kuuluvat ulkomaanjaksot tulisi katsoa hyväksyttäviksi poikkeuksiksi.

Ted Apter
erityisasiantuntija, elinkeinopolitiikka
Suomen Ekonomit